

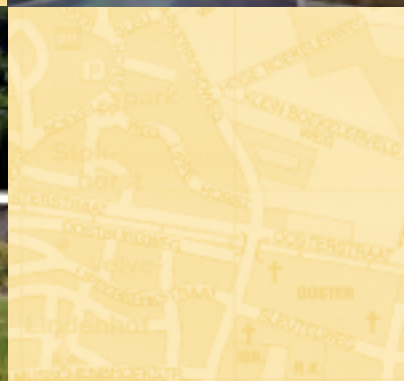
METINGEN 2009 - 2013

Monitor begeleid wonen Enschede 2014

A. Kruize

B. Bieleman

INTRAVAl
Onderzoek en Advies

1. Inleiding

De wijze waarop de twee centrumgemeenten Almelo en Enschede, de maatschappelijke opvang willen vormgeven, staat beschreven in het Twents Kompas. De aanpak richt zich op het voorkómen van dak- en thuisloosheid, het verminderen van het aantal daklozen, doorstroming naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan, het verbeteren van de kwaliteit van leven van de gehele doelgroep en het verminderen van overlast. Het Twents Kompas is een uitwerking van een deel van de prestatievelden 7, 8 en 9 van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) die gezamenlijk het terrein van de maatschappelijke zorg vormen. De vrouwenopvang en huiselijk geweld, ook onderdeel van deze prestatievelden, zijn geen onderdeel van het Twents Kompas.

Centrumgemeenten Almelo en Enschede hebben INTRAVAL opdracht gegeven om de doelgroepen uit de prestatievelden 7, 8 en 9 van de Wmo te monitoren. Daarnaast worden in opdracht van WoON de huisuitzettingen in Twente gemonitord. Voor het monitoren worden gegevens verzameld bij de volgende instellingen: Leger des Heils; Humanitas Onderdak Twente (HODT); Jarabee; Tactus Verslavingszorg; politie; woningcorporaties; Mediant; Zorggroep Manna; Dimence; en Regionale Instelling voor Begeleiding op het gebied van Wonen, Werk en Welzijn (RIBW). De verzamelde gegevens worden gepresenteerd in verschillende factsheets. In deze factsheet wordt aandacht besteed aan cliënten die **begeleiding bij het wonen** ontvangen. In de factsheet dakloosheid en chronische verslavingsproblematiek wordt ingegaan op de dak- en thuisloosheid, inclusief zwerfjongeren-, chronische verslavingsproblematiek en bemoeizorg, terwijl in de factsheet huisuitzetting en preventie wordt ingegaan op de kenmerken en achtergronden van uitgezette huurders. Daarnaast zijn er nog twee andere factsheets, te weten de factsheet Veelplegers Twente waarin de ontwikkelingen van de Twentse veelplegers worden gevolgd en de factsheet Huiselijk geweld Twente waarin aandacht wordt besteed aan de (geregistreerde) verdachten en slachtoffers van huiselijk geweld. Van de factsheets Dakloosheid en chronische verslavingsproblematiek en Begeleid wonen worden voor Almelo en Enschede aparte versies opgesteld.

2. Begeleid en beschermd wonen

Een aanzienlijke groep mensen in Enschede krijgt begeleiding bij het wonen. Zij worden volgens de landelijke definitie gerekend tot de dreigend daklozen. Bij begeleid en beschermd wonen gaat het om cliënten die zelfstandig wonen en een woonruimte huren bij een woningcorporatie of zorginstelling of wonen in een door een zorginstelling gehuurde woning. In dit laatste geval is er vaak sprake van een AWBZ-indicatie (ZZP-verblijf). Volledig zelfstandig wonen is voor hen (nog) niet mogelijk of gewenst. Daarom wordt per persoon een ondersteuningspakket geboden bestaande uit persoonlijke en huishoudelijke verzorging en/of ondersteunende en activerende begeleiding. Ook is er vaak sprake van een budgetbeheerrekening bij de stadsbank of (vrijwillige) bewindvoering om daarmee doorbetaling van vaste lasten te regelen. Doel van begeleid wonen is dat mensen een eigen huishouden (leren te) voeren en weer zelfstandig kunnen blijven of gaan wonen. Het is één van de maatregelen om huisuitzettingen te voorkomen.

Aanbod

De volgende instellingen bieden begeleid en beschermd wonen aan de cliëntengroep van bovengenoemde prestatievelen: Humanitas Onder Dak Twente (HODT); Leger des Heils; Tactus verslavingszorg; en Zorggroep Manna. Ook de gegevens van de Regionale Instelling voor Begeleiding op het gebied van Wonen, Werken en Welzijn (RIBW) zijn meegenomen. Zij richten zich op mensen met psychiatrische problematiek, waarbij overlap is met de doelgroepen van de maatschappelijke opvang en de verslavingszorg.

Specifiek voor jongeren

HODT en Jarabee zijn samen met het Regionaal Opleidingen Centrum (ROC) eind 2011 in Enschede gestart met het project Kamer-Raad, een woon-werk-leer thuis voor studenten of leerlingen in Twente. Jongeren komen in aanmerking als zij door omstandigheden thuis belemmerd worden om hun opleiding goed af te ronden. In totaal zijn er circa 40 plekken, verdeeld over twee locaties in Enschede (32) en één locatie in Almelo. Studenten of leerlingen die bij Kamer-Raad wonen hebben een eigen kamer met gebruik van gemeenschappelijke voorzieningen (keuken en sanitair). Ze krijgen een persoonlijk begeleider die hen ondersteunt (maximaal 2 uur per week) in het zelfstandig wonen, leren en werken. Jongeren worden aangemeld door het loopbaancentrum van het ROC en krijgen ook vanuit het ROC een contactpersoon. In 2013 en 2012 hebben in totaal 45 jongeren in Enschede gebruik gemaakt van Kamer-Raad. Het merendeel (30 in 2013 en 31 in 2012) behoort tot de leeftijdscategorie 18-20 jaar.

Aantallen

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van het totaal aantal jaarlijkse cliënten begeleid wonen in Enschede, Hengelo en overige regiogemeenten Enschede.

Tabel 1 Aantal cliënten begeleid wonen, 2010 - 2013

	2010			2011		
	n	%	Per 1.000 inwoners	n	%	Per 1.000 inwoners
Enschede	507	61	3,2	643	63	4,1
Hengelo	183	22	2,3	226	22	2,8
Regiogemeenten Enschede	142	17	0,9	158	15	1,0
Totaal	832	100	2,1	1.027	100	2,1
	2012			2013		
	n	%	Per 1.000 inwoners	n	%	Per 1.000 inwoners
Enschede	690	65	4,4	809	67	5,1
Hengelo	217	20	2,7	217	18	2,7
Regiogemeenten Enschede	160	15	1,0	183	15	1,1
Totaal	1.067	100	2,7	1.209	100	3,0

- In totaal hebben in 2013 1.209 cliënten begeleiding bij wonen ontvangen, terwijl het in de jaren daarvoor varieerde van 832 in 2010 tot 1.067 in 2012. Een mogelijke verklaring voor deze stijging is dat in 2013 een aantal nieuwe woonvoorzieningen zijn geopend.
- In Enschede is het aantal cliënten met woonbegeleiding tussen 2012 en 2013 gestegen met 17% (van 690 naar 809), terwijl in Hengelo het aantal cliënten stabiel is gebleven. In de overige regiogemeenten is er sprake van een stijging van 14% (van 160 naar 183).

Tabel 2 Aantallen en kenmerken cliënten begeleid wonen naar instelling, 2010 - 2013

	Aantal				Gemiddelde leeftijd				Percentage man			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
HODT – Enschede	28	38	45	44	42	33	38	38	57	76	69	68
HODT - Hengelo	-	-	39	39	-	-	33	39	-	-	77	87
HODT - Oldenzaal	30	28	28	27	42	43	45	44	67	n.b.	75	70
Leger des Heils - Enschede	86	145	146	181	40	42	42	41	72	66	63	59
Tactus Verslavingszorg	93	103	97	121	44	46	45	47	77	79	79	81
Zorggroep Manna	40	46	71	84	49	47	45	43	80	78	65	63
RIBW	584	675	650	720	38	38	39	40	66	65	64	65
Totaal	832	1027	1067	1209	41	40	41	41	66	63	64	67

- De grootste stijging van het aantal cliënten doet zich voor bij het Leger des Heils en Tactus Verslavingszorg: bij beide een toename van 24% tussen 2012 en 2013. Bij RIBW is er sprake van een stijging van 11%, terwijl bij de overige instellingen het aantal cliënten stabiel is gebleven of is gedaald (tabel 2).
- De meeste cliënten maken gebruik van begeleid wonen/beschermd van de RIBW.
- De gemiddelde leeftijd van de cliënten die woonbegeleiding ontvangen ligt rond de 40 jaar. HODT in Enschede en Hengelo hebben gemiddeld een jongere groep die begeleiding krijgt, terwijl de cliënten van Tactus Verslavingszorg met gemiddeld 47 jaar het oudst zijn.
- Het zijn vooral mannen die woonbegeleiding krijgen: gemiddeld rond de 65%.

In tabel 3 worden de woonplaats en de verblijfsduur gepresenteerd van de cliënten uit Enschede en haar regiogemeenten die worden begeleid bij het wonen.

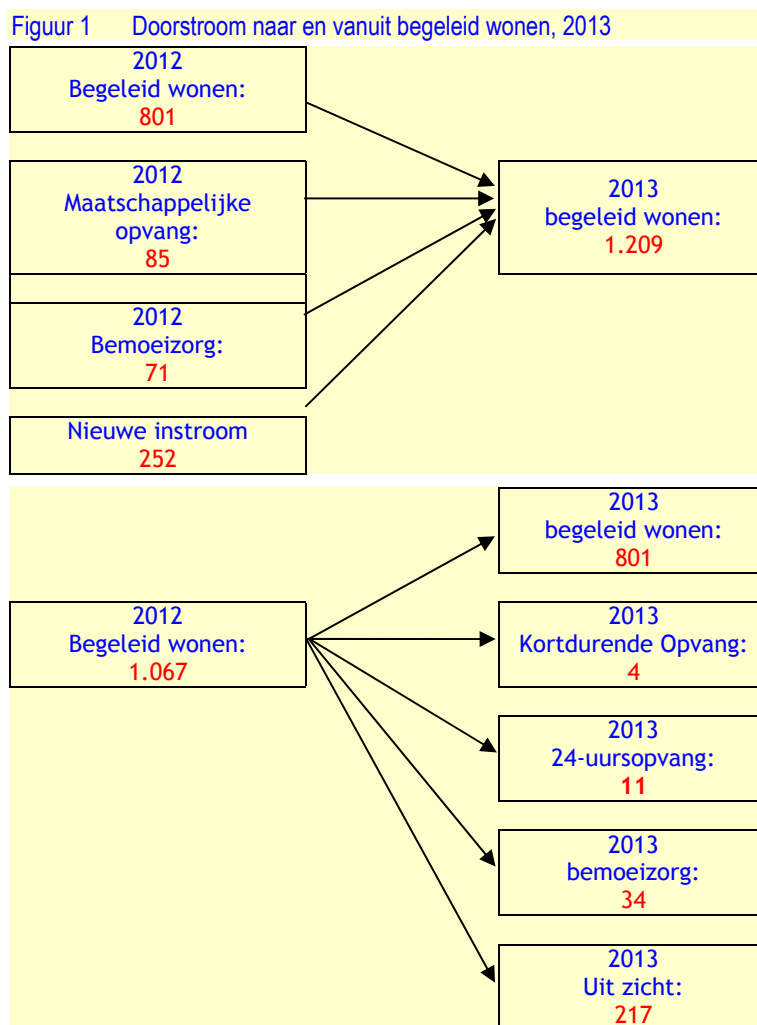
Tabel 3 Woonplaats en verblijfsduur cliënten begeleid wonen Enschede, 2010 - 2013

	2010		2011		2012		2013	
	N	%	N	%	N	%	N	5
Woonplaats								
Borne	18	2	15	1	17	2	20	2
Dinkelland	7	1	6	1	2	0	-	0
Enschede	507	61	643	63	690	65	809	67
Haaksbergen	18	2	23	2	39	4	42	3
Hengelo	183	22	226	22	217	20	217	18
Hof van Twente	22	3	29	3	23	2	31	3
Losser	10	1	13	1	11	1	12	1
Oldenzaal	67	8	72	7	68	6	78	6
Totaal	832	100	1.027	100	1.067	100	1.209	100
Verblijfsduur								
1 maand of korter	20	2	26	3	44	4	29	2
1 – 6 maanden	109	13	149	14	197	19	160	13
6 – 12 maanden	133	16	130	13	150	14	231	19
1-3 jaar	232	28	343	33	346	32	314	26
Langer dan 3 jaar	299	36	379	37	330	31	475	39
Onbekend	39	5	-	0	-	0	-	0
Totaal	832	100	1.027	100	1.067	100	1.209	100

- De meeste cliënten die gebruik maken van begeleid wonen zijn woonachtig in Enschede (2010: 61%; 2011: 63%; 2012: 65%; 2013: 66%), gevolgd door Hengelo (2010 en 2011: 22%; 2012: 20%; 2013: 19%).
- Het deel dat langer dan drie jaar begeleid wordt door dezelfde instelling is na een lichte daling van 36% in 2010 naar 31% in 2012, weer gestegen naar 39% in 2013. Het deel dat één tot zes maanden begeleiding bij wonen heeft ontvangen is na een lichte stijging van 13% in 2010 naar 19% in 2012, weer gedaald naar 14% in 2013.

Doorstroom

Nagegaan is welk deel van de personen die in 2013 begeleid wonen in 2012 ook begeleid woonden of gebruik maakten van één van de opvangvoorzieningen van de maatschappelijke opvang.

- Van de 1.209 personen die in 2013 begeleid wonen ontvangen, ontvangen 801 in 2012 ook begeleiding bij het wonen (figuur 1). Dit betekent dat 266 (1.067 (aantal cliënten begeleid wonen 2012) – 801) geen begeleiding meer ontvangen. Van hen zijn vier dakloos geworden, 11 doorgestroomd naar een 24-uursopvangvoorziening, 34 bekend bij bemoeizorg en 217 (82%) zijn uit zicht. Dit laatste kan overigens ook betekenen dat men nu zelfstandig woont.

- In 2013 zijn 408 cliënten ingestroomd; 85 van hen komen uit de maatschappelijke opvang, 71 uit de bemoeizorg. De overige 252 komen in 2012 niet voor in de registraties van de instellingen. Deze instroom heeft met name plaatsgevonden bij het RIBW (116), gevolgd door het Leger des Heils (57), Tactus Verslavingszorg (31), HODT (26) en Zorggroep Manna (22).

Overlap politie

Om een beeld te krijgen van de overlastgevende en criminele activiteiten van de cliënten begeleid wonen, is een (geanonimiseerde) koppeling gemaakt met gegevens van de politie. Van de 1.209 cliënten die in 2013 op enig moment begeleiding bij wonen hebben ontvangen, komt 2% (19 personen) voor in de politieregistraties als verdachte. Daarnaast is 1% (10 personen) bij de politie bekend vanwege overlast op het gebied van alcohol en/of drugs.

BIJLAGE

Tabel 1 Cliënten begeleid wonen naar instelling en gemeente, 2010 - 2013

Woonplaats	HODT				Leger des Heils				Tactus			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Borne	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	1	3
Dinkelland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Enschede	28	36	46	44	74	127	141	166	88	95	83	108
Haaksbergen	-	-	-	-	-	2	2	1	1	3	4	1
Hengelo	-	2	38	37	8	8	-	7	4	2	7	6
Hof van Twente	-	-	-	-	-	4	3	1	-	1	1	1
Losser	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Oldenzaal	30	28	28	27	1	3	-	5	-	1	1	2
Totaal	58	66	112	110	84	145	146	181	93	113	97	121

Woonplaats	Zorggroep Manna				RIBW			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Borne	-	-	-	-	16	14	16	15
Dinkelland	-	-	-	-	7	6	2	-
Enschede	39	45	70	84	306	345	354	411
Haaksbergen	-	-	1	-	17	18	33	40
Hengelo	1	1	-	-	166	216	175	169
Hof van Twente	-	-	-	-	22	24	19	29
Losser	-	-	-	-	9	12	11	11
Oldenzaal	-	-	-	-	40	40	40	45
Totaal	40	46	71	84	583	675	650	720

Tabel 2 Woonplaats cliënten begeleid wonen, 2010 - 2013

Woonplaats	2010		2011		2012		2013	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Borne	18	2	15	1	17	2	20	2
Dinkelland	7	1	6	1	2	0	-	0
Enschede	507	61	643	63	690	65	809	67
Haaksbergen	18	2	23	2	39	4	42	3
Hengelo	183	22	226	22	217	20	217	18
Hof van Twente	22	3	29	3	23	2	31	3
Losser	10	1	13	1	11	1	12	1
Oldenzaal	67	8	72	7	68	6	78	6
Totaal	832	100	1.027	100	1.067	100	1.209	100

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres

Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail info@intraval.nl

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:	Kantoor Rotterdam:
St. Jansstraat 2C	Goudsesingel 68
Telefoon 050 - 313 40 52	Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 050 - 312 75 26	Fax 010 - 476 83 76

Juli 2014

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

TEKST	A. Kruize, B. Bieleman
OPDRACHTGEVER	Gemeente Enschede
OPMAAK	M. Haaijer
OMSLAG	E. Cusiel
DRUK	Copy-Copy Groningen

ISBN	978 90 8874 177 7
------	-------------------